

Raadsinformatiebrief

Zaaknummer: 105070	Openbaar
--------------------	----------

Verzonden aan de raad op:	10 MRT 2021
---------------------------	-------------

Onderwerp:	Raadsinformatiebrief invoering Omgevingswet
------------	---

Kennisnemen van:

De stand van zaken van de implementatie van de Omgevingswet en de planning voor 2021.

Beste raadsleden,

In deze brief informeren wij u over de stand van zaken van de invoering van de Omgevingswet en geven wij inzicht in de benodigde inspanningen en besluiten dit jaar.

Inwerkingtreding Omgevingswet en tempo invoering bij de gemeente

Er moet nog definitief besloten worden of de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking zal treden. In de komende twee maanden hakt de Eerste Kamer de knoop over de invoeringsdatum door. Bij veel partijen in de Eerste Kamer bestaan zorgen of de geplande datum haalbaar is. Daarom heeft minister Ollongren een Kamerbrief opgesteld waarin zij minimumcriteria heeft bepaald waaraan decentrale overheden op de geplande datum moeten voldoen (zie bijlage voor de Kamerbrief). Ook kondigt zij daarin onderzoek aan naar alternatieve routes, mochten de decentrale overheden niet tijdig aan de volledige eisen kunnen voldoen.

De criteria zijn dat per 1 januari aanstaande:

1. gemeenten in staat zijn om een aanvraag of melding van een burger of bedrijf vanuit de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) te ontvangen en af te handelen;
2. gemeenten hun omgevingsplan kunnen aanpassen, om vertraging bij alle ruimtelijke opgaven te vermijden;
3. provincies en het rijk over een vastgestelde omgevingsvisie beschikken, die wordt ontsloten via het DSO;
4. provincies een omgevingsverordening hebben vastgesteld en gepubliceerd in de landelijke variant van het DSO;
5. provincies, waterschappen en het rijk kunnen werken met het projectbesluit¹.

¹ Het projectbesluit is een instrument voor waterschappen, provincies en het Rijk voor het mogelijk maken van vaak complexe projecten met een publiek belang.

Bij de invoering bij de gemeente Harlingen blijven wij koersen op inwerkingtreding per 1 januari 2022. Het is belangrijk dat we tempo houden zodat wij de vereiste zaken hebben geregeld op die datum, mocht de wet dan in werking treden. Mocht het zo zijn dat de wet alsnog wordt uitgesteld, geeft ons dat extra gelegenheid om te proefdraaien met de zaken die we al geregeld hebben.

Invoering van de verschillende onderdelen van de Omgevingswet

In juni 2020 heeft u de uitgangspunten bepaald voor invoering van de verschillende onderdelen van de Omgevingswet. In de begroting 2021, heeft u aanvullend middelen beschikbaar gesteld voor het invoeringstraject. Hieronder geven wij een korte toelichting op de voortgang en aandachtspunten. Wij hanteren daarbij de volgorde en indeling van de uitgangspuntennotitie. In de bijlage vindt u per instrument de door u vastgestelde uitgangspunten nogmaals op een rij.

Wettelijke instrumenten

Omgevingsvisie

Vroegtijdige en zorgvuldige participatie van onze inwoners is een belangrijke pijler onder onze aanpak om te komen tot een omgevingsvisie. Door de onzekerheden over de participatiemogelijkheden (als gevolg van de Corona-maatregelen) hebben we ons tot nu toe vooral gericht op de inhoudelijke voorbereiding. Nu er versoepeling van de Corona-maatregelen in zicht is gaan we onze aanpak van de participatie verder ontwerpen. De opbrengst van de eerste inhoudelijke analyse en de beoogde aanpak van de participatie bespreken we met u op 31 maart in een informatieve sessie.

Voorgaande leidt tot een aanpassing in de planning: we verwachten de omgevingsvisie in oktober 2022 aan de (nieuwe) raad voor te kunnen leggen ter vaststelling.

Omgevingsplan

De pilot voor het opstellen van een omgevingsplan verloopt goed. Onder begeleiding van RHO adviseurs werken de gemeenten Harlingen en Terschelling aan het omgevingsplan Koningsbuurt en Oostpoort, respectievelijk Midsland. Het omgevingsplan heeft, vergeleken met het bestemmingsplan, een bredere reikwijdte qua onderwerpen en geeft meer ruimte aan gemeenteraden om eigen afwegingen te maken. Om deze reden is het belangrijk dat u eerst een aantal uitgangspunten voor het omgevingsplan bepaalt. Daarna kan er voor de bovengenoemde gebieden een omgevingsplan worden opgesteld. Deze uitgangspunten bespreken we in de eerdergenoemde informatieve sessie op 31 maart. Daarbij zullen we de relatie laten zien tussen ambities in de omgevingsvisie en vertaling daarvan in het omgevingsplan.

Anders Werken

Digitaal Stelsel Omgevingswet

De software waarmee we werken voor het afhandelen van vergunningsaanvragen, publicatie omgevingsplan en het maken van toepasbare regels (juridische regels vertaald in begrijpelijke vragenbomen voor initiatiefnemers) moet voldoen aan de eisen van het DSO. Dit verloopt goed. De benodigde software (-aanpassingen) zijn inmiddels aangeschaft. Op dit moment wordt gewerkt aan de inrichting daarvan en benodigde trainingen. In het derde

en vierde kwartaal van dit jaar zal het proefdraaien en optimaliseren plaatsvinden. Daarbij zijn we afhankelijk van het tijdig opleveren door het rijk van de landelijke voorzieningen en van oplevering van de benodigde koppelingen door de softwareleveranciers.

Besluitvorming over initiatieven

Een belangrijk doel van de Omgevingswet is 'snellere en betere besluitvorming over initiatieven'. Concreet betekent dit dat we, per 1 januari 2022, in staat moeten zijn om vergunningaanvragen binnen 8 weken af te handelen. Vooral voor complexere aanvragen is dit een uitdaging, zeker wanneer ketenpartners betrokken moeten worden bij de vergunning- toetsing en het een activiteit betreft waarin niet is voorzien in het omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteit). Dit staat ook beschreven in de uitgangspuntennotitie.

Buitenplanse omgevingsplanactiviteit

De Omgevingswet is helder in de rol van raad en college. De gemeenteraad legt de lokale beleidskaders en regels vast in de omgevingsvisie en het omgevingsplan voor het gemeentelijk grondgebied. Het college is en blijft bevoegd gezag voor het afgeven van omgevingsvergunningen en toetst aanvragen voor initiatieven en ruimtelijke ontwikkelingen aan het Omgevingsplan.

Voor aanvragen omgevingsvergunning die in strijd zijn met het Omgevingsplan is straks na de inwerkingtreding van de Omgevingswet geen instemming van de gemeenteraad meer nodig. In het nieuwe omgevingsrecht is het college in beginsel het bevoegd gezag voor dergelijke afwijkingen van het omgevingsplan. De gemeenteraad krijgt de mogelijkheid om bindend advies uit te brengen aan het college alleen voor de gevallen die de raad in het omgevingsplan heeft aangewezen. De raad moet hierbij in haar eigen vergadercyclus rekening houden met de kortere beslistermijn.

Beslistermijn

Een deel van de knelpunten kunnen we oplossen door een goede begeleiding van de initiatiefnemer in het voorbereiden van de vergunningaanvraag en vroegtijdige afstemming met ketenpartners in de vorm van de zogenaamde 'omgevingstafel'. Ook kunnen we een deel van de knelpunten oplossen door optimalisatie van onze werkprocessen. In de Friese Aanpak (samenwerking Friese gemeenten, provincie en ketenpartners) wordt gezamenlijk gewerkt aan het maken van werkafspraken tussen gemeenten en ketenpartners. We trekken met de gemeente Waadhoeke op ten aanzien van de opleiding² van medewerkers VTH en optimalisatie van de werkprocessen.

Nieuw beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Voor de volledigheid is het goed te benoemen dat er op dit moment wordt gewerkt aan nieuw beleid op het gebied van VTH. Hierin zullen ook de veranderingen worden meegenomen vanuit de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw. U zult binnenkort worden geïnformeerd over de aanpak.

² Dit geldt ook voor de Wet Kwaliteitsborging Bouw die tegelijk van kracht is met de Omgevingswet. Essentie van deze wet is dat het bouwtechnische deel van vergunning-toetsing en toezicht niet meer uitgevoerd worden door de gemeente maar door private partijen.

Overige opgaven in de Omgevingswet voor 1 januari 2022

Legesverordening

De legesverordening moet aangepast worden aan de Omgevingswet. Het principe van legesheffing verandert niet zoals de grondslag. Wel zullen er andere zaken veranderen afhankelijk van de keuzes en ambities van de gemeente. Bijvoorbeeld; als er in het omgevingsplan substantieel minder activiteiten als vergunning-plichtig worden aangewezen zal dit effecten hebben op de legesinkomsten. De impact hiervan zal in de loop van de komende jaren duidelijk worden bij het opstellen van de omgevingsplannen. Voor de komende legesverordening zal het dus vooral gaan om een beleidsneutrale aanpassing.

Begin volgend jaar starten we met het analyseren van de kosten en de legesinkomsten, de verwachte impact vanuit de nieuwe wetgeving en de gemaakte keuzes. We maken hierbij waarschijnlijk gebruik van het door de VNG ontwikkelde rekenmodel.

Participatiebeleid

De Omgevingswet wil expliciet participatie stimuleren. Belangrijk hierin is dat wij als gemeente verplicht zijn participatiebeleid op te stellen. Daarin geven wij aan hoe wij zelf participatie toepassen bij onze instrumenten omgevingsvisie, programma en omgevingsplan; bij besluitvorming over deze instrumenten zijn wij verplicht te motiveren hoe we daaraan hebben voldaan. In het participatiebeleid kunnen we ook aangeven hoe wij participatie willen stimuleren bij initiatieven en vergunningaanvragen. Een dwingend middel dat de raad mag gebruiken is het verplichten van participatie bij aanvragen omgevingsvergunning waarin niet is voorzien in het omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteit). Zij moet dan wel expliciet de gevallen benoemen (vooraf) die vallen onder deze verplichting.

Vlak voor of na de zomer zullen de uitgangspunten voor het beleid met u worden besproken in de vorm van een informatieve sessie. Besluitvorming over het beleid zal in de maanden daarna plaatsvinden.

Advisering monumenten en ruimtelijke kwaliteit

De Omgevingswet doet recht aan de veranderingen van de afgelopen decennia in de advisering aan gemeentebesturen over monumenten en welstand. De wet geeft gemeenten de vrijheid om een adviesstelsel in te stellen dat goed past bij de lokale situatie. Die gemeenteraad moet daarom vóór het inwerkingtreden van de Omgevingswet daar een besluit over nemen. De huidige adviescommissies en adviseurs voor cultureel erfgoed en ruimtelijke kwaliteit vallen namelijk niet onder het overgangsrecht van de Omgevingswet.

Onder de Omgevingswet is het noodzakelijk om minimaal een adviescommissie voor de monumenten in te stellen voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarnaast dienen er keuzes gemaakt te worden ten aanzien van de invulling van ruimtelijke kwaliteit, met name gelet op de advisering daaromtrent.

Binnen de VFG gaat een werkgroep aan de slag met het opstellen en onderzoeken van een mogelijk model en/of samenwerkingsvormen (inhoudelijk voorstel) en de rol van de

Gemeenschappelijke regeling Hûs en Hiem daarin. De daadwerkelijke keuze voor een model en uitvoering kan hierop gebaseerd worden en is aan elke gemeente afzonderlijk.

Uiterlijk in het vierde kwartaal wordt een voorstel aan u voorgelegd ter besluitvorming.

Financiën

Bij de begroting 2021 heeft u een aanvullend krediet van 125.000 euro beschikbaar gesteld voor de implementatie Omgevingswet. Wij verwachten dat het huidige budget volstaat voor het invoeren van de verplichte onderdelen voor 1 januari aanstaande. Aangezien de implementatie van alle onderdelen zeker nog een aantal jaren in beslag neemt en dus extra middelen vraagt, zullen wij voor de begroting van 2022 hiervoor een raming maken en het extra budget via een beleidswens indienen.

Aan het eind van dit jaar zullen we een start maken met het in kaart brengen van de structurele financiële effecten van de Omgevingswet voor de gemeente Harlingen. Daarbij maken we gebruik van de beschikbare VNG-modellen.

Planning

In de bijlage vindt u de planning voor dit jaar voor de verschillende onderdelen van het implementatietraject zoals deze hierboven zijn beschreven.

Meer informatie

Als laatste willen wij u attenderen op de mogelijkheid die de VNG biedt aan raadsleden en griffiers voor online spreekuren van de VNG over de Omgevingswet. Daar kunt u alles vragen over bevoegdheden, rol en positie van de raad, noodzakelijke besluiten die dit jaar genomen moeten worden en de keuzes die de raad moet maken.

<https://vng.nl/agenda/omgevingswet-spreekuur-voor-raadsleden-en-griffiers>

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Harlingen,
de secretaris, de burgemeester,


S. van den Broek


W.R. Sluiter

Bijlagen:

Bijlage 1. Kamerbrief minister Ollongren inzake uitwerking roadmap inwerkingtreding Omgevingswet

Bijlage 2. Overzicht uitgangspunten per onderdeel uit deze notitie

Bijlage 3. Planning invoering 2021